

p. Najolowski

Centrum Badania Opinii Społecznej

ul. Żurawia 4 skr. pt. 24

00-955 WARSZAWA 15

SEKRETARIAT: 28-37-04; 29-35-69
ZESPÓŁ REALIZACJI BADAŃ: 40-56-41

Telefon dyżurny: 21-34-34
Telex: 816-436

BS/34/11/91

OPINIE O PARTIACH I ORGANIZACJACH POLITYCZNYCH

Komunikat z badań

Warszawa, luty 1991 r.

W styczniowym sondażu przeglądowym CBOS¹, przeprowadzonym tuż po powołaniu nowego rządu, przedstawiono respondentom listę 23 partii i organizacji - mogących odegrać znaczącą rolę w zbliżających się wyborach parlamentarnych - z prośbą o ocenę każdej z nich.

Pytanie brzmiało: *Czy Pana(i) opinia o - tu podawano nazwę partii - jest bardzo korzystna, raczej korzystna, raczej niekorzystna, bardzo niekorzystna.* Badani mogli również udzielić innych odpowiedzi, które ankieter klasyfikował: albo jako *nigdy o niej nie słyszałem(am)*, albo jako *trudno powiedzieć*. Ponieważ lista zawierała także nazwy partii nie istniejących (Polska Partia Ekologiczna i Unia Chrześcijańsko-Demokratyczna)², mamy możliwość zbadania nie tylko znajomości poszczególnych partii oraz ich społecznej aprobaty, ale także oceny powierzchowności i przypadkowości opinii respondentów o nich.

Zasięg oddziaływania partii możemy rozpatrywać w trzech aspektach:

- znajomości danej partii (odsetek odpowiedzi *nigdy o niej nie słyszałem(am)*);
- potencjalnej bazy społecznej (odsetek opinii *bardzo korzystnych i korzystnych* - aprobata);
- oddziaływania danej partii wykraczającego poza potencjalną bazę (różnica pomiędzy opiniami korzystnymi a niekorzystnymi - aprobata "netto").

Dane te w odniesieniu do 14 partii i organizacji możemy porównać z wynikami sondażu z marca '90³.

Jak wynika z tabeli 1, najbardziej znanymi organizacjami są: NSZZ "Solidarność", Komitety Obywatelskie "Solidarność", OPZZ, "Solidarność" Rolników indywidualnych, Polskie Stronnictwo Ludowe, Polskie Stronnictwo Ludowe "Solidarność", Konfederacja Polski Niepodległej i Stronnictwo Demokratyczne. O każdej z nich słyszało co najmniej 90% respondentów.

¹ "Aktualne problemy i wydarzenia (12)" - sondaż zrealizowano w dniach 12-14 stycznia 1991 r. na ogólnopolskiej próbie losowej dorosłej ludności (N=1500)

² Nie możemy mieć absolutnej pewności, że ugrupowania o tych nazwach nie istnieją. Nazw tych nie ma ani na liście 42 partii zarejestrowanych sądownie, ani wśród ponad tysiąca nazw organizacji zarejestrowanych przez biuro Generalnego Komisarza Wyborczego podczas wyborów samorządowych.

³ "Aktualne problemy i wydarzenia (3)" - sondaż zrealizowany w dniach 21-26 marca 1990 r. na ogólnopolskiej próbie losowej dorosłej ludności (N=1502).

Najmniej znane są organizacje: Kongres Liberalno-Demokratyczny (słyszało o nim 48% respondentów), Polska Unia Socjaldemokratyczna (49%), Forum Prawicy Demokratycznej (52%), Unia Polityki Realnej (54%) i Unia Demokratyczna (55%). Wszystkie one znajdują się poniżej progu wyznaczonego przez deklarowaną znajomość Polskiej Partii Ekologicznej - traktowanej przez nas jako nie istniejącą. Są wśród nich trzy organizacje związane z ustępującym lub nowo powołanym premierem: Unia Demokratyczna, Forum Prawicy Demokratycznej i Kongres Liberalno-Demokratyczny.

Tabela 1

w procentach

Partie i organizacje polityczne	Społeczne ich postrzeganie:		
	znajomość	aprobata	aprobata "netto"
NSZZ "Solidarność" (NSZZ "S")	98	66	54
Komitety Obywatelskie "Solidarność" (KO "S")	98	59	44
Ogólnopolskie Porozumienie Zw.Zaw. (OPZZ)	96	28	-10
NSZZ "Solidarność" RI (NSZZ "S" RI)	96	61	50
Polskie Stronnictwo Ludowe (PSL)	95	43	27
Polskie Stronnictwo Ludowe "Solidarność" (PSL "S")	92	47	37
Konfederacja Polski Niepodległej (KPN)	92	22	-17
Stronnictwo Demokratyczne (SD)	90	30	13
Porozumienie Centrum (PC)	86	38	26
Socjaldemokracja RP (SdRP)	85	16	-15
Polska Partia Socjalistyczna (PPS)	82	16	-8
Ruch Obywatelski - Akcja Demokratyczna (ROAD)	80	30	17
Unia Chrześcijańsko-Demokratyczna (UChD)	65	24	16
Zjednoczenie Chrześcijańsko-Narodowe (ZChN)	62	20	13
Stronnictwo Narodowe (SN)	60	12	2
Polska Partia Zielonych (PPZ)	59	28	24
Stronnictwo Pracy (SP)	59	17	9
Polska Partia Ekologiczna (PPE)	55	31	27
Unia Demokratyczna (UD)	55	15	9
Unia Polityki Realnej (UPR)	54	13	4
Forum Prawicy Demokratycznej (FPD)	52	11	4
Polska Unia Socjaldemokratyczna ^{a)} (PUS)	49	7	-3
Kongres Liberalno-Demokratyczny (KL-D)	48	9	1

Najwyższą aprobatą cieszą się wszystkie organizacje "solidarnościowe" (od 66% - NSZZ "Solidarność" do 47% - PSL "Solidarność"). Wysoki odsetek opinii korzystnych uzyskuje także Polskie Stronnictwo Ludowe (43%) i Porozumienie Centrum (38%). Tylko te organizacje są częściej aprobowane niż Polska Partia Ekologiczna.

Końcowe pozycje na tej liście zajmują: Polska Unia Socjaldemokratyczna (7%), Kongres Liberalno-Demokratyczny (9%), Forum Prawicy Demokratycznej (11%), Stronnictwo Narodowe (12%), Unia Polityki Realnej (13%) i Unia Demokratyczna (15%).

Także aprobatą "netto" - różnica pomiędzy opiniami korzystnymi a niekorzystnymi - wykazuje dominację organizacji "solidarnościowych" (od 54 punktów procentowych - NSZZ "Solidarność" do 37 - PSL "Solidarność"). Dość wysokie notowania mają także PSL (27 punktów) i PC (26).

Przewagę ocen niekorzystnych nad korzystnymi notują KPN (-17 pkt.) oraz ugrupowania lewicowe: SdRP (-15 pkt.), OPZZ (-10 pkt.), PPS (-8 pkt.) i PUS (-3 pkt.).

Dynamika znajomości i aprobaty partii oraz organizacji politycznych

Porównanie wyników z sondażem marcowym może z konieczności dotyczyć tylko czternastu organizacji (tab. 2). W ciągu dziesięciu miesięcy, które upłynęły od ostatniego badania, liczba respondentów mających wyrobione zdanie o organizacjach politycznych zmniejszyła się (tab. 3). Dotyczy to przede wszystkim PUS (-17 pkt.), OPZZ (-13 pkt.), NSZZ "S" (-11 pkt.), SD (-11 pkt.) oraz KO "S" (-10 pkt.). Praktycznie tylko PSL stał się partią bardziej znaną (+8 pkt.).

Wzrost aprobaty oraz aprobaty "netto" zanotowały tylko partie ludowe: PSL (+9 zarówno aprobaty, jak i aprobaty "netto") i PSL "Solidarność" (odpowiednio: +3 i +5). Zmalała liczby respondentów mających korzystne mniemanie o: PUS (o 11 pkt.), KO "Solidarność" i SD (po 10 pkt.), KPN, OPZZ i NSZZ "Solidarność" (po 8 pkt.) oraz PPS (o 5 pkt.).

Tabela 2

w procentach

Partie i organizacje	Wskazania respondentów mających wyrobioną opinię według terminów badań:	
	III '90	I '91
NSZZ "S"	90	79
KO "S"	84	74
OPZZ	79	66
PSL	51	59
PSL "S"	57	58
KPN	60	62
SD	58	47
SdRP	50	47
PPS	40	41
ZChN	30	27
SN	27	22
SP	29	24
UPR	24	23
PUS ^a	35	18

^a W badaniu marcowym używano nazwy Unia Socjaldemokratyczna Rzeczypospolitej Polskiej.

Tabela 3

w procentach

Partie i organizacje polityczne	Aprobata		Aprobata "netto"	
	III '90	I '91	III '90	I '91
NSZZ "S"	74	66	59	54
KO "S"	69	59	55	44
PSL "S"	44	47	32	37
PSL	34	43	18	27
SD	40	30	23	13
OPZZ	36	28	-2	-10
KPN	30	22	0	-17
ZChN	22	20	15	13
SP	19	17	10	9
PPS	21	16	4	-8
SdRP	18	16	-14	-15
UPR	14	13	5	4
SN	15	12	4	2
PUS	18	7	1	-3

Zmniejszyła się aprobata "netto": KPN (-17), PPS (-12), KO "Solidarność" (-11), SD (-10), OPZZ (-8), NSZZ "Solidarność" (-5) i PUS (-4).

Zmiany obu wskaźników w odniesieniu do ZChN, SP, SdRP i SN pozostały w granicach błędu statystycznego, wykazując tendencję spadkową.

Preferencje wyborcze respondentów

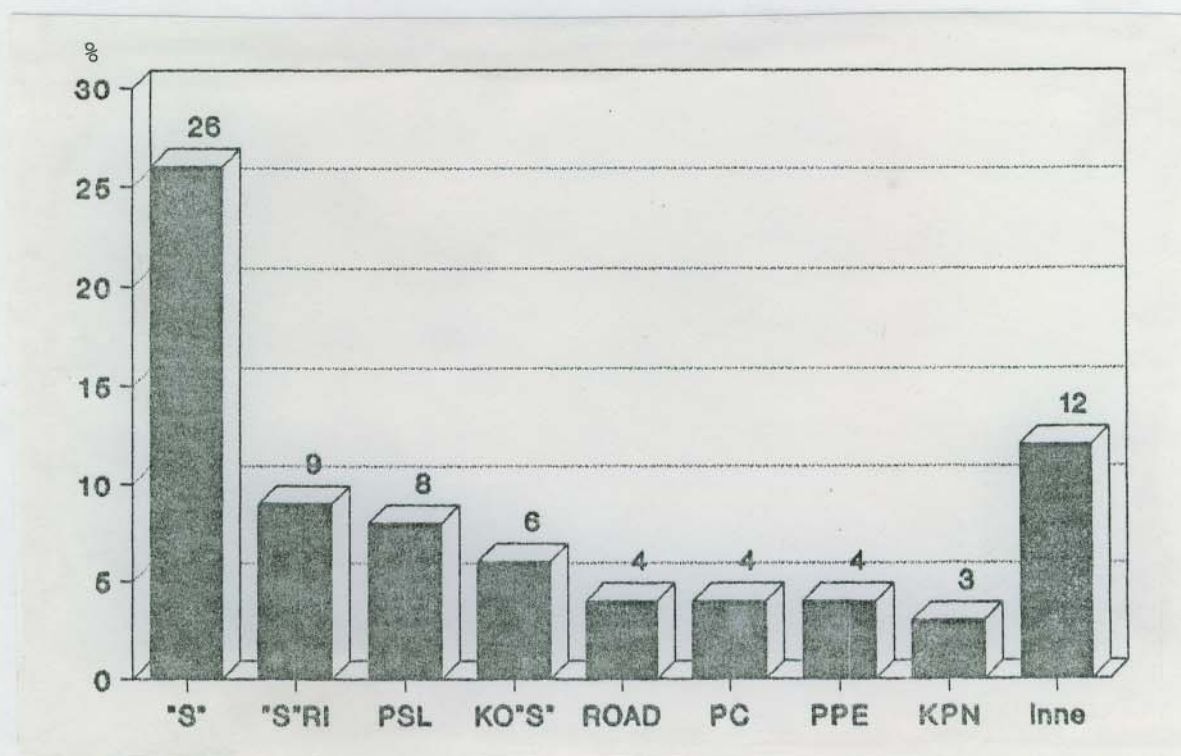
Chcąc poznać preferencje wyborcze społeczeństwa, zadano respondentom pytanie: *Na kandydatów, jakiej partii lub organizacji głosował(a)by Pan(i), gdyby w najbliższą niedzielę odbyły się wybory do Sejmu i Senatu?* Z podanej listy 23 nazw można było wybrać tylko jedną partię. W sytuacji, gdy nie znany jest termin wyborów ordynacja wyborcza oraz gotowość organizacji do wystawienia swoich kandydatów, pytanie to można traktować jedynie jako próbę wstępnego rozpoznania potencjalnych elektoratów poszczególnych partii.

Wyniki wskazują na zdecydowane preferowanie organizacji "solidarnościowych", zwłaszcza związków zawodowych (tab. 4 i rys. 1). W sumie organizacje, których nazwy zawierają słowo "Solidarność" uzyskały poparcie 43% respondentów (w tym organizacje związkowe - 35%). W przypadku partii politycznych najwięcej osób deklarowało gotowość głosowania na PSL - 7%; 23% respondentów nie wybrało żadnej z wymienionych organizacji.

Tabela 4

Partie i organizacje	Gotowość oddania głosu w %	Partie i organizacje	Gotowość oddania głosu w %
NSZZ "S"	26	UChD	1
"S" RI	9	OPZZ	1
PSL	7	SD	1
KO "S"	6	UPR	1
ROAD	4	PPS	1
PC	4	ZChN	1
PPE	4	KL-D	0
KPN	3	SP	0
PSL "S"	2	SN	0
PPZ	2	FPD	0
SdRP	1	PUS	0
UD	1		

Rys. 1. Poparcie wyborcze partii i organizacji politycznych

W tej sytuacji wydaje się, że kluczowe znaczenie dla składu przyszłego parlamentu będą miały decyzje w łonie NSZZ "Solidarność", dotyczące liczby zgłoszonych przez ten związek kandydatów.

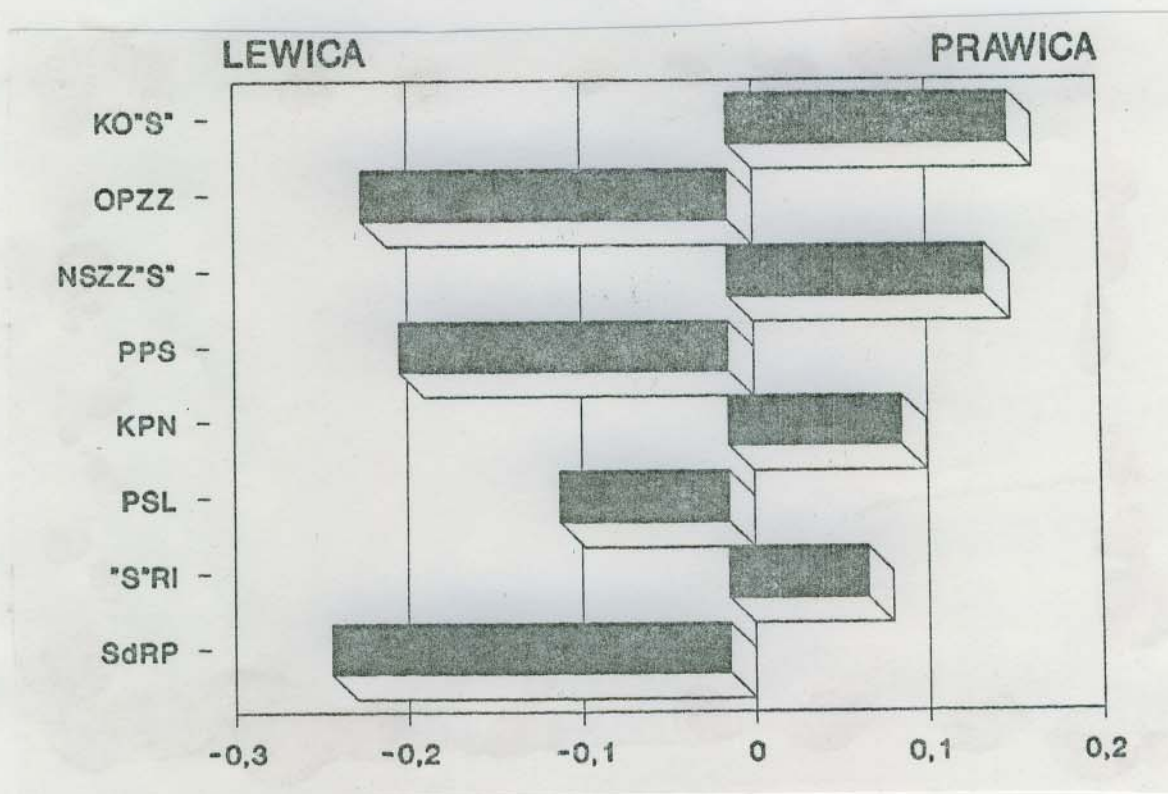
Świat partii politycznych - analiza jakościowa

Osoby ankietowane miały możliwość określenia własnych poglądów politycznych na osi lewica - prawica. Związek pomiędzy tymi deklaracjami a aprobatą partii przeanalizowano stosując współczynnik korelacji Pearsona⁴. Okazał się on istotny statystycznie tylko w odniesieniu do ośmiu partii (rys. 2). Według tego kryterium SdRP, OPZZ, PPS i PSL to organizacje lewicowe, a Komitety Obywatelskie "Solidarność", NSZZ "Solidarność", KPN i "Solidarność" Rolników Indywidualnych - prawi-

⁴ We wszystkich zamieszczonych tu analizach uwzględniliśmy tylko aprobatę i dezaprobatę partii pomijając odpowiedzi *trudno powiedzieć* i *nigdy o niej nie słyszałem(am)*. Zmniejsza to wpływ poczucia braku kompetencji na wyniki analiz.

cowe. Podział ten nie przystaje do samookreślenia się elit politycznych na osi lewica - prawica. Nie stwierdzono związku FPD, PC, ZChN, SN czy UPR z prawicowością, pomimo że deklarują się one jako prawicowe. Podobnie ROAD, nazywany przez przeciwników politycznych "lewicą laicką", nie jest postrzegany jako partia lewicy.

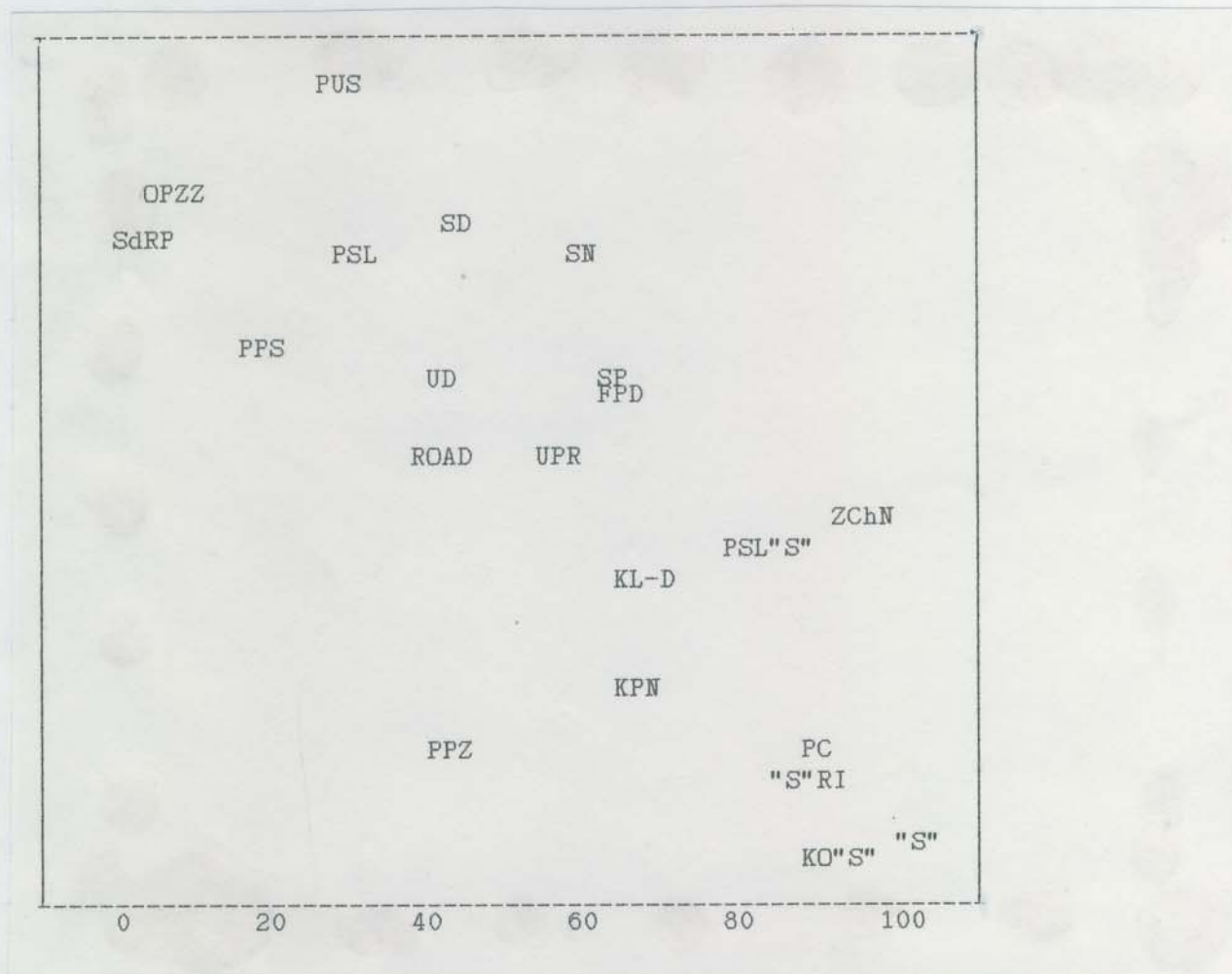
Rys. 2. Korelacje (R Pearsona) aprobaty organizacji z określeniem własnych poglądów na osi lewica - prawica.

Więcej informacji o sposobach postrzegania partii politycznych możemy uzyskać stosując analizę czynnikową. Przeprowadzono ją dwukrotnie: za pierwszym razem ograniczono liczbę czynników do dwóch, za drugim zaś nie ograniczono ich liczby.

Ograniczając liczbę czynników do dwóch uzyskaliśmy dwa główne wymiary postrzegania organizacji politycznych kraju, tworzące solidarnościowo-postkomunistyczny obraz sceny politycznej (rys. 3):

Rys. 3. Solidarnościowo-postkomunistyczny obraz sceny politycznej

wymiar poziomy, wyrażający opcję "solidarnościową", określony przez organizacje z solidarnością w nazwie oraz PC i ZChN;

wymiar pionowy, wyrażający związek ze starym, komunistycznym układem władzy, określony przez spadkobierców PZPR, jej dawnych koalicjantów oraz Stronnictwo Narodowe.

Pełny obraz percepcji sceny politycznej kraju możemy otrzymać nie ograniczając liczby czynników uzyskiwanych w wyniku analizy czynnikowej. Pozwala ona wyodrębnić sześć czynników wpływających na postrzeganie organizacji politycznych:

pierwszy - utworzony przez wszystkie organizacje "solidarnościowe" oraz PC i ZChN można nazwać czynnikiem "Solidarności";

drugi - obejmujący SD, SN, SP i PSL jest zapewne wynikiem skojarzeń słownych respondentów; we wszystkich nazwach

tych organizacji występuje słowo "stronnictwo"; silnie koreluje z nim ZChN;

trzeci - tworzą organizacje lewicowe: SdRP, OPZZ, PUS i PPS; silnie koreluje z nim PSL;

czwarty - obejmujący KL-D, FPD i KPN można chyba nazwać czynnikiem partii określających się jako prawicowe, zwłaszcza że koreluje z nim (wprawdzie nie silnie, ale istotnie) UPR, ZChN i PC;

piąty - utworzony przez UD i ROAD można by z pełnym przekonaniem nazwać czynnikiem partii związanych z T. Mazowieckim, gdyby nie ich silny związek z UPR i brak istotnych związków FPD;

szósty - tworzy PPZ, najwyraźniej nie przystająca do pozostałych organizacji, chociaż dość silnie koreluje z PPS i UD.

x

x

x

W odbiorze społecznym układ sił politycznych jest dwubiegunowy - z jednej strony "Solidarność", z drugiej spadkobiercy PZPR i jej koalicjanci. Jest to główny wymiar postrzegania partii politycznych. Pomiedzy tymi biegunami partie są kojarzone mniej lub bardziej przypadkowo. Podział w łonie "Solidarności" dokonany w wyniku "wojny na górze" i wyborów prezydenckich znalazł swoje odzwierciedlenie w odmiennym postrzeganiu ROAD i Unii Demokratycznej, a Porozumienia Centrum i ZChN. Jednakże Unia Demokratyczna nie jest łączona z tworzącym się Forum Prawicy Demokratycznej, a Porozumienie Centrum ze związanym z nim Kongresem Liberalno-Demokratycznym. Na skutek zbieżności nazw jeden wspólny czynnik tworzą niemalże wszystkie stronnictwa. Podobny charakter mają także związki Unii Polityki Realnej z Unią Demokratyczną.

Scena polityczna kraju jest zdominowana przez "Solidarność". Organizacje zawierające w swojej nazwie to słowo cieszą się najwyższym uznaniem. Mogą także liczyć na największe poparcie wyborcze.

Raport omawiający wyniki sondażu zrealizowanego w marcu ub. r.⁵ zakończyliśmy następującymi słowami: "Przedmiotem społecznego zainteresowania wydaje się być "Solidarność" i jej ogólnokrajowi reprezentanci. Mniejsze zainteresowanie partiami politycznymi i zaskakujący sposób wyborczego poparcia dla nich wydaje się wskazywać, że partie polityczne w czasie wyborów samorządowych nie odegrają większej roli". Partie nie wykorzystały okazji, jaką były wybory samorządowe i prezydenckie do wzmocnienia swoich wpływów politycznych. Ich działalność nadal odbywa się na obrzeżach życia społecznego, przy niezbyt dużym zainteresowaniu publiczności.

⁵ Zob. "Partie polityczne na progu kampanii wyborczej - opinie o ich działalności i szansach". Komunikat z badań CBOS, Warszawa, kwiecień 1990 r.

Tabela 1

ANEKS

w procentach

Charakterystyka badanych	Opinie o NSZZ "Solidarność"				Liczba osób
	aproba- ta	dezapro- bata	niezna- jomość	brak zdania	
Ogółem	67	13	2	18	1491
<u>Płeć</u>					
Mężczyźni	73	13	1	13	711
Kobiety	61	13	3	23	780
<u>Wiek</u>					
Do 24	65	14	1	20	196
25-29	69	13	1	17	135
30-39	66	16	2	16	353
40-49	67	13	3	17	269
50-59	67	13	0	19	218
60 lat i więcej	67	8	4	21	320
<u>Miejsce zamieszkania</u>					
Wieś	68	12	2	18	620
Miasto	66	13	2	19	871
<u>Wielkość miasta</u>					
Do 20 tys.	71	11	4	15	160
21-100	65	15	1	19	274
101-500	68	14	1	16	239
501 tys. i więcej mieszkańców	61	13	2	24	198
<u>Region</u>					
Środkowy (Warszawa)	70	13	1	15	215
Północno-wschodni (Białystok)	69	10	4	17	118
Północny (Gdańsk)	69	7	2	22	157
Południowy (Katowice)	61	15	3	22	260
Południowo-wschodni (Kraków)	70	10	0	19	235
Środkowo-wschodni (Lublin)	69	11	1	19	91
Środkowo-zachodni (Poznań)	65	15	1	19	234
Południowo-zachodni (Wrocław)	65	19	3	13	181
<u>Wykształcenie</u>					
Podstawowe	63	13	3	21	622
Zasadnicze zawodowe	71	10	3	16	370
Średnie	68	15	0	17	396
Wyższe	69	13	1	17	103
<u>Grupa społeczno-zawodowa</u>					
Inteligencja, kadra kierownicza	73	11	1	15	85
Pozostali umysłowi	64	17	0	19	286
Pracownicy handlu i usług	68	18	3	11	110
Robotnicy wykwalifikowani	70	11	3	16	361
Robotnicy niewykwalifikowani	59	13	3	25	210
Robotnicy najemni w rolnictwie i leśnictwie	64	16	3	16	73
Rolnicy	72	7	2	19	272
Prywatni przedsiębiorcy	71	10	0	18	77
Inni	29	36	0	36	14
<u>Dochody osobiste respondentów</u>					
Do 450 tys. zł	68	13	2	17	158
451-700	60	12	3	24	363
701-950	67	15	1	16	289
951-1200	64	11	2	22	255
1201-1450	72	14	1	13	184
1451-1950	75	11	0	13	139
Powyżej 1950 tys. zł	76	13	2	9	95
<u>Przynależność do b. PZPR</u>					
Tak	69	15	2	14	148
Nie	66	12	2	19	1301
<u>Przynależność do związków zawodowych</u>					
Należący do:					
NSZZ "Solidarność"	87	6	0	7	186
OPZZ	68	18	0	13	76
Innych	68	13	0	18	38
Nie należący do żadnych	63	14	2	21	1166

Tabela 2

w procentach

Charakterystyka badanych	Opinie o NSZZ "Solidarność" RI				Liczba osób
	aproba- ta	dezapro- bata	niezna- jomość	brak zdania	
Ogółem	61	11	4	24	1491
<u>Płeć</u>					
Mężczyźni	67	12	2	18	711
Kobiety	55	10	5	30	780
<u>Wiek</u>					
Do 24	47	18	4	31	196
25-29	61	13	1	24	135
30-39	62	10	3	25	353
40-49	64	11	4	22	269
50-59	67	11	2	21	218
60 lat i więcej	62	6	7	25	320
<u>Miejsce zamieszkania</u>					
Wieś	67	9	4	20	620
Miasto	57	12	4	27	871
<u>Wielkość miasta</u>					
Do 20 tys.	61	8	7	24	160
21-100	59	14	2	25	274
101-500	58	14	4	24	239
501 tys. i więcej mieszkańców	49	10	3	37	198
<u>Region</u>					
Środkowy (Warszawa)	64	12	2	22	215
Północno-wschodni (Białystok)	62	10	7	21	118
Północny (Gdańsk)	57	10	3	29	157
Południowy (Katowice)	54	8	4	33	260
Południowo-wschodni (Kraków)	65	7	4	24	235
Środkowo-wschodni (Lublin)	71	7	2	20	91
Środkowo-zachodni (Poznań)	56	12	5	27	234
Południowo-zachodni (Wrocław)	66	19	2	12	181
<u>Wykształcenie</u>					
Podstawowe	59	11	5	26	622
Zasadnicze zawodowe	66	8	5	21	370
Średnie	60	12	2	26	396
Wyższe	58	17	2	22	103
<u>Grupa społeczno-zawodowa</u>					
Inteligencja, kadra kierownicza	59	19	1	21	85
Pozostali umysłowi	57	13	3	27	286
Pracownicy handlu i usług	56	13	6	24	110
Robotnicy wykwalifikowani	65	9	4	22	361
Robotnicy niewykwalifikowani	56	8	4	32	210
Robotnicy najemni w rolnictwie i leśnictwie	66	11	8	15	73
Rolnicy	68	8	4	19	272
Prywatni przedsiębiorcy	58	12	1	29	77
Inni	14	36	0	50	14
<u>Dochody osobiste respondentów</u>					
Do 450 tys. zł	61	16	2	20	158
451-700	54	11	7	27	363
701-950	66	8	4	21	289
951-1200	58	11	3	28	255
1201-1450	66	9	2	22	184
1451-1950	63	9	1	27	139
Powyżej 1950 tys. zł	65	15	2	18	95
<u>Przynależność do b. PZPR</u>					
Tak	61	16	3	20	148
Nie	61	10	4	25	1301
<u>Przynależność do związków zawodowych</u>					
Należący do:					
NSZZ "Solidarność"	76	6	2	16	186
OPZZ	63	14	3	20	76
Innych	63	10	3	24	38
Nie należący do żadnych	58	11	4	26	1166

Tabela 3

w procentach

Charakterystyka badanych	Opinie o PSL:				Liczba osób
	aprobata	dezaprobata	nieznajomość	brak zdania	
Ogółem	43	16	5	36	1491
<u>Płeć</u>					
Mężczyźni	49	20	4	27	711
Kobiety	37	13	6	43	780
<u>Wiek</u>					
Do 24	35	18	7	40	196
25-29	40	24	4	31	135
30-39	45	18	4	33	353
40-49	44	17	4	35	269
50-59	47	14	4	35	218
60 lat i więcej	44	10	7	39	320
<u>Miejsce zamieszkania</u>					
Wieś	56	14	4	25	620
Miasto	33	18	5	43	871
<u>Wielkość miasta</u>					
Do 20 tys.	43	17	7	32	160
21-100	31	19	4	46	274
101-500	30	19	6	45	239
501 tys. i więcej mieszkańców	32	18	4	46	198
<u>Region</u>					
Środkowy (Warszawa)	39	19	6	35	215
Północno-wschodni (Białystok)	45	18	2	36	118
Północny (Gdańsk)	46	13	4	36	157
Południowy (Katowice)	33	16	9	41	160
Południowo-wschodni (Kraków)	51	16	1	32	235
Środkowo-wschodni (Lublin)	50	14	8	27	91
Środkowo-zachodni (Poznań)	43	13	2	41	234
Południowo-zachodni (Wrocław)	44	19	7	30	181
<u>Wykształcenie</u>					
Podstawowe	45	13	6	36	622
Zasadnicze zawodowe	41	16	5	38	370
Średnie	44	18	3	35	396
Wyższe	37	31	4	28	103
<u>Grupa społeczno-zawodowa</u>					
Inteligencja, kadra kierownicza	48	15	3	33	85
Pozostali umysłowi	37	22	2	38	286
Pracownicy handlu i usług	47	19	6	27	110
Robotnicy wykwalifikowani	37	18	5	40	361
Robotnicy niewykwalifikowani	33	11	8	47	210
Robotnicy najemni w rolnictwie i leśnictwie	62	11	7	20	73
Rolnicy	61	8	4	27	272
Prywatni przedsiębiorcy	31	26	8	35	77
Inni	14	43	0	43	14
<u>Dochody osobiste respondenta</u>					
Do 450 tys. zł	47	13	8	32	158
451-700	44	13	5	37	363
701-950	40	19	4	37	289
951-1200	44	14	6	36	255
1201-1450	42	15	1	42	184
1451-1950	41	21	6	32	139
Powyżej 1950 tys. zł	44	24	3	28	95
<u>Przynależność do związków zawodowych</u>					
Należący do:					
NSZZ "Solidarność"	45	19	4	32	186
OPZZ	55	13	5	26	76
Innych	42	18	3	37	38
Nie należący do żadnych	42	16	5	37	1166
<u>Przynależność do b.PZPR</u>					
Tak	51	13	5	30	148
Nie	42	17	5	36	1301

Tabela 4

w procentach

Charakterystyka badanych	Opinie o ROAD:				Liczba osób
	aprobata	dezaprobata	nieznajomość	brak zdania	
Ogółem	30	13	20	36	1489
<u>Płeć</u>					
Mężczyźni	34	16	15	34	711
Kobiety	26	10	25	38	778
<u>Wiek</u>					
Do 24	33	14	15	38	196
25-29	32	14	18	36	135
30-39	34	14	16	36	351
40-49	34	13	19	34	269
50-59	24	11	22	43	218
60 lat i więcej	24	12	29	34	320
<u>Miejsce zamieszkania</u>					
Wieś	22	13	28	37	618
Miasto	36	13	15	36	871
<u>Wielkość miasta</u>					
Do 20 tys.	36	18	15	31	160
21-100	36	9	16	38	274
101-500	37	12	16	35	239
501 tys. i więcej mieszkańców	32	14	13	41	198
<u>Region</u>					
Środkowy (Warszawa)	29	15	24	31	215
Północno-wschodni (Białystok)	25	16	16	42	118
Północny (Gdańsk)	30	12	17	41	155
Południowy (Katowice)	31	11	21	37	260
Południowo-wschodni (Kraków)	29	14	20	37	235
Środkowo-wschodni (Lublin)	41	4	18	37	91
Środkowo-zachodni (Poznań)	29	12	17	41	234
Południowo-zachodni (Wrocław)	29	17	26	28	181
<u>Wykształcenie</u>					
Podstawowe	22	11	30	37	620
Zasadnicze zawodowe	26	13	20	41	370
Średnie	38	16	10	35	396
Wyższe	59	16	5	19	103
<u>Grupa społeczno-zawodowa</u>					
Inteligencja, kadra kierownicza	54	15	2	28	85
Pozostali umysłowi	45	14	9	32	286
Pracownicy handlu i usług	33	17	22	28	110
Robotnicy wykwalifikowani	27	14	18	41	361
Robotnicy niewykwalifikowani	22	9	24	45	210
Robotnicy najemni w rolnictwie i leśnictwie	25	8	31	36	73
Rolnicy	18	11	37	33	270
Prywatni przedsiębiorcy	29	16	17	39	77
Inni	7	43	0	50	14
<u>Dochody osobiste respondenta</u>					
Do 450 tys. zł	11	13	35	41	158
451-700	24	10	25	40	363
701-950	32	15	17	36	287
951-1200	28	12	22	38	255
1201-1450	39	15	12	34	184
1451-1950	43	18	11	27	139
Powyżej 1950 tys. zł	48	12	12	28	95
<u>Przynależność do związków zawodowych</u>					
Należący do:					
NSZZ "Solidarność"	39	19	16	25	186
OPZZ	36	11	24	28	74
Innych	39	16	0	45	38
Nie należący do żadnych	28	12	21	38	1166
<u>Przynależność do b.PZPR</u>					
Tak	39	17	15	28	148
Nie	29	13	21	37	1299

Tabela 5

w procentach

Charakterystyka badanych	Opinie o Porozumieniu Centrum:				Liczba osób
	aprobata	dezaprobata	nieznajomość	brak zdania	
Ogółem	38	12	14	35	1491
<u>Płeć</u>					
Mężczyźni	44	14	10	32	711
Kobiety	33	11	17	39	780
<u>Wiek</u>					
Do 24	36	15	6	43	196
25-29	43	13	14	30	135
30-39	39	16	9	36	353
40-49	42	15	13	31	269
50-59	41	7	16	36	218
60 lat i więcej	32	7	24	36	320
<u>Miejsce zamieszkania</u>					
Wieś	31	11	21	36	620
Miasto	43	13	8	35	871
<u>Wielkość miasta</u>					
Do 20 tys.	48	14	7	31	160
21-100	43	11	6	40	274
101-500	48	12	13	27	239
501 tys. i więcej mieszkańców	35	18	7	40	198
<u>Region</u>					
Środkowy (Warszawa)	35	15	21	29	215
Północno-wschodni (Białystok)	39	15	5	41	118
Północny (Gdańsk)	38	8	13	41	157
Południowy (Katowice)	37	13	11	39	260
Południowo-wschodni (Kraków)	35	13	17	35	235
Środkowo-wschodni (Lublin)	48	4	12	35	91
Środkowo-zachodni (Poznań)	38	13	12	36	234
Południowo-zachodni (Wrocław)	43	13	15	29	181
<u>Wykształcenie</u>					
Podstawowe	31	11	22	36	622
Zasadnicze zawodowe	39	9	12	41	370
Średnie	45	15	6	33	396
Wyższe	50	24	4	21	103
<u>Grupa społeczno-zawodowa</u>					
Inteligencja, kadra kierownicza	51	19	3	27	85
Pozostali umysłowi	44	18	5	32	286
Pracownicy handlu i usług	46	14	14	26	110
Robotnicy wykwalifikowani	41	9	11	39	361
Robotnicy niewykwalifikowani	31	10	14	44	210
Robotnicy najemni w rolnictwie i leśnictwie	30	10	31	29	73
Rolnicy	29	8	27	35	272
Prywatni przedsiębiorcy	42	13	12	34	77
Inni	7	36	0	57	14
<u>Dochody osobiste respondenta</u>					
Do 450 tys. zł	23	13	24	40	158
451-700	35	8	20	37	363
701-950	43	12	12	33	289
951-1200	36	14	12	38	255
1201-1450	47	12	10	31	184
1451-1950	40	19	5	36	139
Powyżej 1950 tys. zł	49	17	6	27	95
<u>Przynależność do związków zawodowych</u>					
Należący do:					
NSZZ "Solidarność"	54	15	7	24	186
OPZZ	45	17	16	22	76
Innych	37	10	5	47	38
Nie należący do żadnych	35	12	15	38	1166
<u>Przynależność do b.PZPR</u>					
Tak	45	17	10	28	148
Nie	38	12	14	36	1301